

Monumentnummer*: 531346

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 31 oktober 2014
Kadaster deel/nr 82724/62

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Weesp Amsterdam Noord-Holland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Fort Uitermeer, Weesp

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Weesp G 653

Omschrijving**

Cluster 4. Draaibrug.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

DRAAIBRUG die vanaf de noordzijde toegang geeft tot het Fort Uitermeer en die vermoedelijk dateert uit 1878. De brug is eerst aan de westzijde, dicht bij het torenfort aangelegd, maar werd later in noordelijke richting verplaatst of vervangen om twee delen van de rivierdijk met elkaar te verbinden. Destijds was er nog geen landtong (in feite de oude rivierdijk), zoals nu, maar werd een overbrugging van de fortgracht naar de rivierdijk gemaakt. Het ophalen of verwijderen / vernietigen van bruggen is sinds de oudheid een probaat middel om indringers te weren. Niet alleen werd zo de doorgang of overtocht over een waterloop, een droge of een natte gracht of een terreindiepte belemmerd of vertraagd, maar ook moest een aanvaller zelf zorgen voor middelen om de barrière eventueel zelf te nemen. Houten bruggen waren relatief snel te vernietigen, desnoods door ze in brand te steken. Stenen en betonnen bruggen vergden een grotere en meer tijdrovende ingreep, al kon een springlading soms snel het gewenste effect sorteren. Met de komst van ijzeren bruggen - in de loop van de 19de eeuw op grote schaal toegepast in vele verschillende varianten - bleef de tweede mogelijkheid bestaan, maar verdween de eerste. Het opblazen van bruggen was kapitaalvernietiging en gebeurde alleen in uiterste noodzaak. Een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

manier waarop ijzeren bruggen afgesloten konden worden was die van het uitnemen of ontoegankelijk maken van (kleine) delen ervan. De draaibrug is gelijktijdig gebouwd met de schutsluis met ophaalbrug en sluiswachterswoning in de omgeleide 's-Gravelandsche Vaart. De draaibrug gaf doorvaart aan vaartuigen die vanaf de Vecht naar de schutsluis voeren en omgekeerd. In militair-strategisch opzicht had een draaibrug het voordeel ten opzichte van een ophaalbrug dat deze in geopende toestand moeilijk te treffen was door vijandelijk vuur.

Omschrijving

Vermoedelijk uit 1878 daterende, kleine DRAAIBRUG over de noordelijke fortgracht van Fort Uitermeer met een wegdek van afneembare houten balken op ijzeren liggers met bouten. De brug (ca. 11.00 x 2.25 m) heeft bakstenen landhoofden, op regelmatige afstand voorzien van hardstenen neuten op plekken waar de constructie dat behoeft. In het noordelijke landhoofd is een hardstenen uitsparing voor het brugdek, in het zuidelijke landhoofd is op een hardstenen plateau de draaischijf aangebracht, waarmee via de kettingen de brug kan worden weggedraaid. De brug is voorzien van een smeedijzeren leuning op smalle stijlen. Tussen de stijlen zijn kruislings geplaatste ribben aangebracht die gelijktijdig verband in brugleuning brengen en als versiering werken.

Waardering

De DRAAIBRUG uit is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is aangelegd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw).

Het onderdeel is een voorbeeld een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde uiting van historische waterbouwkunde dienende als toegangsbrug tot het Fort Uitermeer.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

* Het onderdeel is karakteristiek omdat het een eenheid vormt met het Fort Uitermeer en samenhang kent met sluis, ophaalbrug en sluiswachterswoning en omdat het als bouwtype bij een fort vrij zeldzaam is.

* Het onderdeel is gaaf bewaard en laat zich in het veld nog goed in zijn oorspronkelijke functie herkennen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Fort, vesting en -onderdelen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument